

respublikada öz üzərinə götürməyə qadir yeganə şəxs Sizsiniz! Uzun illər əldə etdiyiniz dövlət quruculuğu təcrübələrinizə əsaslanaraq Siz qısa müddətdə Azərbaycanda geniş xalq kütləsini əhatə edəcək çox böyük, güclü, nüfuzlu və işlək bir partiya yaratmağa qadirsınız. Buna görə də Azərbaycanın demək olar ki, bütün bölgələrində aparılan ictimai rəy sorğularının nəticələrinə və bizim təşkilat komitəsinə daxil olan minlərlə şifahi və yazılı vətəndaş təkliflərinə əsaslanaraq belə bir qənaətə gəlirik ki, yaratmaq istədiyimiz Yeni Azərbaycan Partiyasına bu gün rəhbərlik etməyə qadir olan yeganə mütləq lider Siz ola bilərsiniz və yalnız bu halda yaranmaqda olan partiya öz qarşısına qoyduğu məqsədə çatar, respublikanın bütün zümrələrindən olan xalq kütləsini öz ətrafında birləşdirərək Azərbaycanın siyasi, iqtisadi həyatında mövcud olan boşluğu doldurur, dövlət quruculuğu işlərində öz layiqli töhfəsini verə bilər...". Müraçiatın sonunda vurğulanırdı ki, minlərlə Azərbaycan vətəndaşı bu çağırışa

Azərbaycanın siyasi həyatına yeni nəfəs gətirən müraciət

Azərbaycan 1991-ci ildə müstəqilliyini yenidən bərpa etsə də, həmin dövr gənc respublikanın həyatı üçün çox kəsməkeşli illər olub. Ölkə daxili və xarici təhlükələrin məngənəsində qalaraq boğulmaq təhlükəsində idi. Bir tərəfdən, Ermənistan qoşunlarının Qarabağ üzərinə hücumları, digər tərəfdən, hakimiyyət uğrunda iqtidar-müxalifət qarşdurması respublikanın bütün həyatına mənfi təsir etmişdi. Bunu fürsət bilən erməni silahlı birləşmələri öz ağzınlıqlarını daha da artıraraq 1992-ci il fevralın 26-da tarixin ən amansız qətliaamlarından biri olan Xocalı soyqırımını törətdilər. Həmin il mayın 8-də Şuşanın işğal edilməsi Ayaz Mütəllibov hakimiyyətinin başa çatması və AXC-Müsavat cütlüyünün ali hakimiyyətə gəlməsi ilə nəticələndi. Amma sonrakı proseslər onu göstərdi ki, bu hakimiyyət dəyişikliyi yaralı Azərbaycan üçün şafa mənbəyinə çevrilmədi. AXC-Müsavat cütlüyünün qeyri-sağlam fəaliyyəti, hakimiyyət strukturlarına nəzarət edə bilməməsi ölkəni digər bir qarşdurmaya, yəni vətəndaş müharibəsinin astanasına gətirib çıxartdı.

XX əsrdə ikinci dəfə müstəqilliyə qovuşan Azərbaycan xalqı bu hüriyyəti doya-doya yaşamaq əvəzinə, ermənilər tərəfindən tarixi yurdlarından zorla çıxarılır, Qarabağ və ətraf rayonlarda ata-baba yurdlarını məcburi şəkildə, təcavüz altında tərk edirdilər. Yenəcə yaranan ordu isə Ermənistan silahlı qüvvələrinə müqavimət göstərməkdə çətinlik çəkirdi. Daxili qruplar arasında gedən çekişmələrin bütün ağırlığı vətəndaşların çiyniləri üzərinə düşmüşdü. AXC-Müsavat tandemisi isə bu məsələlərin həllinin öhdəsindən gələ bilmirdi. Belə olduğu təqdirdə, xalq nəzərini Naxçıvana yönəlmişdi. Əhali artıq verilən vədlərə inanmır, yeni bir siyasi qüvvənin yaradılmasını zərurət olaraq görürdü. 1992-ci il oktyabrın 16-da ümummilli lider Heydər Əliyevə 91 nəfər ziyalı tərəfindən ünvanlanan müraciət məhz bunun məntiqi nəticəsi idi. Həmin müraciət "Səs" qəzetində "Azərbaycan Sizin sözlünüzü gözləyir" başlığı ilə dərc edilmişdi. Qeyd olunurdu ki, hamımız görürük ki, respublikamızın, xalqımızın vəziyyəti gündən-günə ağırlaşır. Azərbaycan sözlünüzü əsl mə-

nasında, siyasi, mənəvi böhran keçirir. Bunun da əsas səbəbi son illər respublikada mövcud olan və getdikcə daha da güclənən hakimiyyət böhranıdır. Ali hakimiyyət və idarəetmə orqanları Konstitusiyaya zidd, "real vəziyyətə uyğun" fəaliyyət göstərməklə, əslində iflic vəziyyətinə düşmüşdür. Bir çox dövlət orqanları heç bir hüquqi əsas olmadan yaradılıb fəaliyyət göstərir. Bir sözlə, mövcud iqtidar ictimai-siyasi gedişatlara tam nəzarət edə bilmir. Cəmiyyət obyektiv qanunauyğunluqlardan daha çox subyektiv mülahizələrə əsasən idarə olunur...

Müraciətdə respublikamızın acınacaqlı vəziyyətinin doğurduğu dəhşətli fəsadlar açıq şəkildə ifadə olunmuşdu: "Ölkənin mövcud olan-qalan iqtisadi potensialı sürətlə məhv edilir, təbii sərvətlərimiz acgözlüklə talan olunur. Bütün bu çətinliklər fonunda, vətənin ağırlığını və qeyri-müəyyənliyini hiss edən yüzlərlə ziyalı, yüksəkixtisaslı kadrlar respublikanı tərk etməyə məcbur olur, gələcəyə olan ümidlər azalır".

Müraciətin ən ürəkəğrıdan hissəsi xalqımıza qarşı törədilən və unudulmaz cinayətlərə həsr olunmuşdu. 20 Yanvar faciəsi, Xocalı soyqırımı, Şuşanın, Laçının işğalı kimi dəhşətli hadisələrə görə günahkarların hələ də cəzasız qalması qeyd edilmişdi. Ulu öndərə müraciət edən ziyalılar bildirirdilər: "Möhtərəm HEYDƏR BƏY! İndiki vəziyyətdə bu cətin məsuliyyəti si-

qoşulmağa tam hazırdır. Bir mesaj isə açıq şəkildə ifadə olunurdu: "Azərbaycan Sizin qətiyyətli sözlünüzü və qərarınızı gözləyir". Ulu öndər Heydər Əliyev "Səs" qəzetində ölkə ziyalılarının müraciətinə "Yeni, müstəqil Azərbaycan uğrunda" çağırışı ilə cavab verdi.

21 noyabr 1992-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikası Azərbaycan tarixinin əlamətdar hadisələrindən birinə şahidlik etdi. Həmin gün 550 nəfərin iştirakı ilə Yeni Azərbaycan Partiyası təsis edildi. Bu partiyanın yaradılması yalnız bir siyasi hadisə deyil, həm də Azərbaycanın gələcək taleyini dəyişdirəcək mühüm tarixi addım idi. Təxminən yarım il sonra 1993-cü ilin iyununda xalqın tələbi ilə YAP-ın sədri, Azərbaycan xalqının böyük lideri Heydər Əliyev siyasi hakimiyyətə qayıtdı. Onun yenidən hakimiyyətə gəlməsi ilə ölkədə tamamilə yeni bir dövr başlandı. Bu qayıdış Azərbaycanın labüd iflasdan xilas olunması, dövlət quruculuğunun yenidən qurulması və xalqın gələcək inkişafı üçün sağlam təməllərin atılması demək idi. Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə dönüşü ilə xalq öz liderinə yenidən güvənərək Azərbaycanın sabitlik, inkişaf və müstəqillik yolunda möhkəm addımlarla irəliləməsinin şahidi oldu.

Dəfələrlə öz çıxışlarında "91-lər" in müraciətini hörmətlə yada salan ulu öndər 6 noyabr 2002-ci ildə Yeni Azərbaycan Partiyasının 10 illik yubiley mərasimində bu mövzuya bir daha toxunmuşdur: "Partiyanın yaranma prosesini sona çatdıran "91-lər" in mənə ünvanlanmış məktubudur. Mən bu 91 şəxsi çox yüksək qiymətləndirirəm, onların hamısına öz hörmət və ehtiramımı, xüsusi minnətdarlığımı və təşəkkürümü bildirirəm. "91-lər" dən həyatını dəyişənələr var - Ziya Bünyadov, Xəlil Rza Ulutürk, Xəlil Xəlilov. Onların gördükləri işlər, xidmətlər bizim partiyanın və hər bir şəxsin, o cümlədən mənim qəlbimdə əbədi yaşayacaqdır. Allah onlara rəhmət eləsin...".

Musa BAĞIRLI,
"Respublika"